

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2888

יום שני ז' ניסן תשפ"ד

דף היומי בבלי: ב"מ מז | עמוד היומי: שבת ל: | קנין ירושלמי: תרומות קד

דף היומי בהלכה: רי"ח ז' - ח' .

מוסר: שם עולם - 'ועתה נדבר' עד 'ולדעתי מרומז'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ד' "בשני מדות הקב"ה נפרע על אחת" עד פרק ה' "ומפני מה זכה אליהו"

"בימים שלפני חג הפסח, ראש הישיבה כבר היה באטמוספירה אחרת", "הוא היה מונח כל כולו בהכנות הנפשיות לחג. הוא לא הפסיק לדבר על המצוות הגדולות שהולכים לקיים בכל משך החג, ובמיוחד בליל הסדר"

הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א על הנהגותיו ועבודת הקודש בחג הפסח של מרן ראש הישיבה רבינו הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל

עניינים רפואיים. ולכן ההנחיה היתה שלא יאכל עוד דרך הפה, והוא ניזון באמצעות אינפוזיה וכדו'.

"עוד לפני פורים של שנת תשע"ז, הוא התחיל לשאול שאלות.

מה יהיה? פסח מתקרב, אני צריך לאכול מצה... מה נעשה?

"בני הבית לא ידעו מה לומר. מצד אחד, זה ברור שהוא לא

יכול לאכול, מצד שני, כשמדובר באכילת מצה, אי האכילה יכולה

להיות מסוכנת לו לא פחות. הוא כל כך מתגעגע ומחכה לקיים

את המצווה הזאת.

"לבסוף החליטו שאף שאין סיכוי, בכל זאת ישאלו את הרופא,

ואכן שאלו והרופא אמר שאולי יש סיכוי. כדי שזה יקרה, הרופא

ביקש שראש הישיבה יאכל כמה פירורים לחם חודש לפני פסח,

ולמחרת עוד כמה פירורים ולאט לאט יגדילו את המינון עד שיגיעו

לשיעור של שני 'כזיתים', כדי לאמץ את גופו של ראש הישיבה

בחזרה לאכילה. רק כך יוכלו לתת לו כזית מצה בליל הסדר.

"וכך מדי יום התאמן ראש הישיבה על אכילה, הוא חזר לאכול

במיוחד בשביל אותה מצווה שאל אכילת מצה, כמובן בשיעור

הכי קטן של כזית שאפשר, כדי לצאת ידי חובה בלי החמרות

בגודל השיעור, המינימום ההכרחי, והוא אכן אכל כך 'שני כזיתים'

קטנים של מצה בליל הסדר של שנת תשע"ז. היתה זו הפעם

האחרונה בה זכה לקיים את המצווה הזאת.

"בימים שלפני חג הפסח, ראש הישיבה כבר היה באטמוספירה

אחרת", מספר הרב הוניגסברג. "הוא היה מונח כל כולו בהכנות

הנפשיות לחג. הוא לא הפסיק לדבר על המצוות הגדולות

שהולכים לקיים בכל משך החג, ובמיוחד בליל הסדר שיש בו כל

כך הרבה מצוות לקיים. ההתרגשות היתה ניכרת בדיבורו, יכלו

למשש בידיים את הציפייה הדרוכה שלו לבואו של החג.

"באחת הפעמים הוא אמר לנו בזה הלשון: "כאן לא יודעים

מה זה 'עוד משהו עולם הבא'. אנשים הרבה מזלזלים... אדם יכול

להגיד אני לא צריך כ"כ להדר בכל דבר. לא מבינים מה זה! מכל

משהו כמה הוא יכול להיות מאושר".

"אני אגיד לכם משל", היה ראש הישיבה מבאר את דבריו,

"אדם שיש לו מיליארד דולר, ויגידו לו שהוא יכול להרוויח עוד

מיליון. הוא יגיד 'יש לי מספיק ואני לא צריך עוד'? הוא ירצה עוד

מיליון, ועוד מיליון! שם בעולם הבא אין לזה בכלל שום דמיון, כל

תוספת קטנה זה מיליארדים, כמה יהיה מאושר על כל תוספת

ברוחניות, וכמה חיסרון על מה שהחמיץ...".

מדי יום התאמן ראש הישיבה על אכילה

"בתקופה האחרונה לחייו, ראש הישיבה כבר לא היה מסוגל

לאכול דרך הפה. הגוף שלו היה מאוד חלש ואם הוא היה אוכל

מזון רגיל דרך הפה, זה היה יכול לגרום לדלקת ריאות ל"ע, ועוד

טובה וייקח ממנו כמה מאות שקלים, ויביא את זה בהקדם לבתי אבות של פוניבז', וזאת התרומה של הרבנית לראש חודש תמוז שיהיה בעוד ימים אחדים. זה היה מאוד מאוד דחוף לו, ואנשים לא הבינו, מה כל כך דחוף, הרי יש עוד כמה ימים לראש חודש, בפרט שידעו שאלו השעות האחרונות וכבר היו לחוצים מאוד לצאת לבית החולים כדי לבקר אותה.

"הרב שטיינמן שמע את השאלה והשיב תשובה: "אתם לא מבינים כמה גדול ועצום הוא ההבדל בין מה שאדם זוכה לעשות בעודו כאן בעולם הזה, לבין מה שיעשו לאחר מכן לעילוי נשמתו. המצווה שאדם עושה בחייו שווה לאין ערוך יותר ממה שיעשו לעילוי נשמתו. מאחר והרבנית הקפידה כל כך לתת מדי ראש חודש את התרומה הזאת, רציתי לזכות אותה בעוד תרומה אחת שתזכה לתת בחייה, כדי שהיא תרוויח עוד מצווה אחת בעודה עלי אדמות" (מתוך שיחה נרחבת לגליון 'לקראת שבת' - חג הפסח שיופץ א"ה בשבוע הבא)

"השמחה שהיתה לו מכך שזכה לאכול מצה על אף מצבו הרפואי, היתה עצומה. כל מי שנכנס אליו למחרת ובימים שלאחר מכן, שמע אותו מספר שוב ושוב, "הקב"ה זיכה אותי גם השנה לקיים מצוות אכילת מצה. איזו זכות היתה לי!!!". הוא חזר על זה בכזאת התרגשות, מה נהדר היה המחזה לראות יהודי בכזה גיל, בכזה מצב גופני, הוא כבר כולו נשמה בלי גוף כמעט, וכל כולו להב אש קודש על הזכות העצומה שנפלה בחלקו לאכול מצה בליל הסדר".

"אגב אורחא אספר סיפור שיש בו כדי לעורר את הלבבות ביתר שאת לחטוף כמה שיותר זכויות בעודנו כאן בעולם הזה: "מנהג היה לה לרבנית, שמדי ראש חודש היתה תורמת סכום של כמה מאות שקלים לבתי אבות של פוניבז', וכך נהגה כל ימיה "הרבנית עלתה למרום בסוף חודש סיוון, וכמה שעות קודם קודם, ביקש מרן ראש הישיבה זצ"ל מאחד מבאי ביתו שיעשה

יוזם אחד, אחרי שהיא כבר עבדה כמה שעות והכיור החלבי היה ריק מכל הכלים, הכל היה נקי ומצוחצח, פתאום בא אדם "מבוהל" ונכנס למטבח כמו 'רוח סערה'... רץ מיד לשיש החלבי

הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצוק"ל על אמו ע"ה ו'מידות טובות'...

בהם, אבל עכ"פ זה לא כבוד שכאן בכזה מקום שעוברים עם טלית ותפילין, שיהיה הרחוב מלוכלך...

אח"כ היתה עושה בבית את כל הכלים הרבים שנותרו מיום האתמול. קודם היתה עושה את הכלים שבכיור החלבי, אחרי זה היתה עושה הפסקה ואומרת תהילים, ואח"כ היתה עושה את הכיור הבשרי, כך היה סדר היום שלה מידי יום ביומו.

יוזם אחד, אחרי שהיא כבר עבדה כמה שעות והכיור החלבי היה ריק מכל הכלים, הכל היה נקי ומצוחצח, פתאום בא אדם "מבוהל" ונכנס למטבח כמו 'רוח סערה'... רץ מיד לשיש החלבי, נגש לטרמוס של מים חמים שעמד שם באופן קבוע, לקח כוס גדולה, שם קפה וסוכר ומילא שלושת רבעי כוס מים חמים. אח"כ נגש, ופתח את הפריז'ידר... -ואני זוכר זאת כמו היום, איך שהיא עומדת שם ליד הכיור, וכאילו לא רואה שום דבר מכל התנהגותו הפזיזה.

...הוציא שקית חלב אחת, והיא לא מצאה חן בעיניו, אז הוא החזיר אותה למקומה, והוציא שקית חלב אחרת, נגש אל השיש למזוג לכוס, ושפך בבהילות... כמובן שכל החלב נשפך על השיש הנקי. הכוס התהפכה ונהיה שם לכלוך שהביך את השופך... והיא, על השניה נעלמה. על השניה, היא כבר לא במטבח. הלכה לחדר שלה, היא כבר יושבת ליד השולחן עם התהילים... גמרנו, שום דבר לא קרה...

סיפור נוסף היה עם האמא שלנו ע"ה, שב"ה זכינו שהיא גרה איתנו עשרים ושנים, והיא הייתה עושה במשך היום הרבה עבודות והרבה דברים. כבר בשעה שלוש - ארבע לפנות בוקר היתה קמה, וראשית לכל - אחר אמירת תהילים - הייתה מנקה את פחי האשפה ואת כל הלכלוך, שנשאר אחרי פינוי הפחים ע"י עובדי העיריה.

את הפחים היא היתה מנקה ומסדרת, ואח"כ היתה מטאטאת את הרחוב, זה היה לוקח לה כשעה - שעתיים לפנות בוקר. - ופעם שמעתי ששכנה ממול עברה לידה ואמרה לה, 'הרבנית, זה לא יפה שהרבנית תעשה את זה, זו עבודה בזויה', והיא ענתה לה ואמרה: 'תראי, אני אשה זקנה, וכבר ראיתי הרבה דברים בחיים. תזכרי מה שאומר לך כלל אחד, אין עבודות בזויות, יש רק אנשים בזוים'... אם אדם עובר עבירה, חס ושלום, ועושה מה שלא צריך לעשות. אז הוא אדם בזוי, אבל עבודות, אין עבודות בזויות...

ואשה אחרת שאלה אותה פעם לפרש מעשיה בניקוי הרחוב, והיא השיבה לה, 'אני אגיד לך את האמת, כל השנים כשהייתי גרה בחיפה, לא היתה לי כזו זכות, לראות בשעה שלוש-ארבע לפנות בוקר שאנשים כבר הולכים עם טלית ותפילין לבית הכנסת, ופה, ב'זכרון מאיר' אני זוכה לראות כל יום בשעה שלוש.. ארבע.. חמש לפנות בוקר שאנשים הולכים לבית הכנסת עם טלית ותפילין - יש שהולך עם ה'טלית ותפילין' בשקית, ויש הולך כבר לבוש

וגם לכלה, שכל זמן שתוצו להיות נותנים האחד לזולתו אז ימשיך אשרכם - שביום החתונה - גם לאחריה. אך אם אפילו רק אחד מכם ירצה להתחיל להיות 'מקבל', אז האושר מכם והלאה... הכל מתפרק. כך היה אומר הרב דסלר לכל זוג צעיר לפני החתונה.

אבל לענ"ד זה עדיין לא הכל, אלא שה'שפיץ' והפיסגה של מידות טובות, היא הנקודה הזו שדברנו, שבכל תפקיד ובכל מצב שהאדם נמצא, בין אם הוא ר"מ או שהוא משגיח, גם אם הוא 'סנדלר' וגם כל תפקיד ועיסוק אחר, פיסגת המידות טובות תלויה מאד בנקודה הזו, של ההבלגה. ולא משנה מה האופי של האדם, הוא תמיד צריך לעבוד על עצמו, ואם אינו עובד על עצמו, אז גם אם הוא נולד עם תכונות טובות, לא יועיל כלום...

(מתוך מאמר נרחב בגליון 'לקראת שבת' - חג הפסח)

וכמו שאמרו חז"ל בפרקי אבות [פרק ד' משנה י"ח] "ואל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו", וכמובן שלא תוכיח אותו, ולא תגיד לו שום דבר, ולא תעשה לו 'מוסר כליות': למה עשית? ולמה לא נזהרת? וכו' וכו'. מה שאנחנו רואים בכל הסיפורים אלו, הוא השפיץ, השיא והפיסגה של מידות טובות מה שהאדם צריך לעבוד ולחנך את עצמו, ואשרנו מה טוב חלקנו שזכינו וראינו יהודי כמו ר' לייזער שך... יהודי שכל הזמן רק תבע מעצמו, רק דרש מעצמו, ורק חניך את עצמו... ותמיד היו לו טענות על עצמו, וכל חפצו היה להגיע לדרגה של שלימות שהאדם צריך להגיע במידות.

הרב דסלר היה רגיל להגיד לזוגות הצעירים כשמתחתנים ומה שדברנו וספרנו כאן, זו הנקודה של מידות הכוללת הכל, ואמנם הרב דסלר זצ"ל כותב ב"מכתב מאליהו" (ח"א עמ' 39) שהוא רגיל להגיד לזוגות הצעירים כשמתחתנים, גם לחתן

איזה בחור מתוק הייתי. כמה שאיפות היו לי אז. עם איזו השתוקקות וערגה פירקתי את כל ספרי המתנות מתוך רצון עצום שאזכה להיות תלמיד חכם ולהגות בכל הספרים האלו!?

הרהורים על הסולם ובנקיונות הפסח

שישי, מתענגים על כל שטיקל ב'שב שמעתתא', כמה התווכחו להבין את ה'צריך עיון' של הרבי עקיבא איגר. אוי, איפה אני היום?

בדרכו למטה, בשליבות הסולם. מחזיק בכל כוחו בערימת ספרים, הוא מקבל על עצמו להתחזק בהתמדת התורה. להקציב יותר זמן ללימוד. בשביל מה יש לי כ"כ הרבה ספרים. אם לא בשביל ללמוד בהם לפחות פעם ב - ולעיין לפעמים בספרי הקודש האלו!?

המחשבות וההרהורים האלו לוקחים זמן. לא פלא שהשעות נוקפות.

ובכלל, הנה הספרים שקיבלתי ב'בר מצווה' שלי. ההקדשות שלי הדודים הזקנים שחלקם כבר בעולם האמת באמת מחזירות אותו שנים אחורה.

איזה בחור מתוק הייתי. כמה שאיפות היו לי אז. עם איזו השתוקקות וערגה פירקתי את כל ספרי המתנות מתוך רצון עצום שאזכה להיות תלמיד חכם ולהגות בכל הספרים האלו! - עדיין לא מאוחר. אפשר להתחיל היום.

נו, ברור שזה לוקח זמן - "לעבור" על הספרים... אבל זה משתלם. רק בבקשה לאחוז ראש עם הסולם, שהירידה תהיה לצורך עליה, ועם הזהירות המתבקשת.

(המבשר, ביטוי הולם, ש. תפלינסקי, ב' ניסן תשפ"ד)

תמיד מספרים את מה שאירע עם אותו אברך שנכנס בשמחה לבית הכנסת ובישר לחבריו: "היום סיימתי בס"ד לעבור על כל הש"ס בבלי, וירושלמי, המדרשים, הזוהר הקדוש, משניות, ארבעה חלקי טור ושולחן ערוך. אני מודה מאוד לרעייתי שדרבנה ועודדה אותי לכך בימים האחרונים".

"בעזרת השם מחר, אעבור לספרי השות"ם ספרי מוסר וחסידות ולאחר מכן הוויטרינה של כלי הכסף... ובזה סיימתי".

סיפור מבדח זה חוזר על עצמו בכל שנה. אבל זו לא בדיחה. הרבה תוהים מדוע לוקח כ"כ הרבה זמן לנקות את ארון הספרים? - אמנם אצל אלו המחמירים ועוברים על כל דף לבדוק אם אין בו פירור, ולאחר מכן מאווררים כל ספר במשך הלילה, זה יכול לקחת זמן. אבל אם עושים את המלאכה בזריזות מדוע זה נסחב? התשובה היא: תתבוננו בו כאשר הוא עומד במרומי הסולם.

הוא מוציא ספר מאובק. פותח רק לרגע, מעיין קצת ונאנח: "אוי כאשר הייתי בחור, הקפדתי ללמוד בכל יום ספר חסידות אוי כמה התמוגגתי מכל שטיקל של חובת התלמידים", כמה התעמקתי ב'קדושת' של ה'קדושת לוי'. התחזקתי עם ה'מאור ושמש' והפנמתי תובנות ב'חובות הלבבות'. איפה אני היום?" האנחה השוברת את חצי גופו, כמעט ומפילה אותו מהסולם.

הנה השו"ת רבי עקיבא איגר, והנה ה'שב שמעתתא'. "אוי, אלו זיכרונות זה מעלה לי. כמה שעות היינו יושבים בליל

ערב פסח זה לא זמן למשהקים או לעיסוקים מיותרים, אתם יודעים... בתוך כל הסחרחרה הגדולה הזאת, רציתי לדבר איתכם על מודעה תמימה..

על תובנות שמגיעות רק לאחר מעשה, ולזואי שהיינו זוכרים אותן לפעם הבאה...

ישראל וייע

אבל לא על זה רציתי לדבר איתכם הפעם, אלא על משהו
אחר לגמרי...

רציתי לספר לכם על אותה מודעה צבעונית וזועקת שנקלטה
בזווית עיני... פשקוויל זרוק לו שם על שולי הכביש, כשגלגל של
מכונית חונה מוחץ אותו, כמעט למוות, ולא משאיר סיכוי למי
שרוצה להרים את הפשקוויל מהרצפה.

המשכתי ללכת בלי לייחס לזה חשיבות, וצחקתי על עצמי
שבתוך כל הסחרחרה הגדולה הזאת, הבחנתי במודעה הזאת
לרגע, ובכל זאת המשכתי לצעוד, ואז תפסתי את עצמי! למה
אתה לא מסתכל?? למה אתה לא חוזר לאחוריק ובוחן את
הפשקוויל הזה לראות מה כתוב בו? הרי מהסמל שבתחתית הדף
אפשר להבין היטב שזה נוגע לבחירות לרשויות המקומיות. בטח
עוד ביקורת נוקבת המוטחת באחד המתמודדים לראשות העיר.
למה שלא תעצור לקרוא את זה? הרי רק לפני חודש וחצי,
היית שם לב לכל פשקוויל, מתכופף מלוא קומתך, מרים אותו
ומעיין בו בעיון רב, מנסה לקלוט כל רמז וכל עקיצה שנונה
שמסתתרת בתוך המלל המופיע על גביו. פתאום זה לא מעניין,
למה???

מה התשובה? עבר זמנו! הבחירות הסתיימו, זהותו של ראש
העיר כבר נקבעה והוא כבר פועל במרץ לנקות את הרחובות
ולאסוף את כל הזבל המושלך החוצה מהבתים לפני פסח. את מי
מעניינים עכשיו פשקווילים???

התובנה הזאת נתנה לי צביטה בלב. כמה חכם היה מצדי אם
הייתי זוכה לחשוב על זה לפני חודש וחצי? הרי הבחירות ממילא
נועדו לעבור ולחלוף מהעולם. מה שכל כך מעניין לפני הבחירות,
נחשב לנושא הכי משעמם רגע לאחריהן. אז למה הייתי צריך
להתלכלך עם כל אותם פשקווילים שקראתי לפני הבחירות? לא
היה עדיף לוותר על כך מלכתחילה???

ואז הבנתי שזה כל כך נפלא שהתובנה הזאת חולפת במוחי
עכשיו, בדיוק בימים שבהם זורקים את כל הזבל החוצה. זה הזמן
לפנות את הלב שלי מהזבל הזה, לבדוק אחר החמץ, הלא הוא
היצר הרע, בחורים ובסדקים שבלב, לקיים מצוות תשביתו על כל
העומק שלה, שלא יהיה משהו חמץ, לא בבית ולא בלב.

ערב פסח זה לא זמן למשחקים או לעיסוקים מיותרים, אתם
יודעים. צריכים להספיק לקנות את מפות לשולחן במטבח במידה
הנכונה, להחליף את ה'פי וי סי' לשיש כי הגברת לא אהבה את
הדוגמא, למצוא ציר חדש להחלפה בדלת של הארון בסלון כי
אי אפשר לשבת לליל הסדר כשהארון נראה כך בבושתו, וכמובן
להתקין תאורת לד חדשה, כי הקודמת כבר עשתה את שלה.

יש לי עדיין להגעיל שני סירים ולהטביל סט חדש של סכו"ם
ל-24 סועדים, אני צריך לאסוף שני קילו מצות של 'קוממיות'
ממכירה בשכונה הסמוכה ביום שני בבוקר, ושלושה קילו של
מצות 'משמרת' מהמכירה ברחוב השני, ביום שני בצהרים. ביום
שני בבוקר יש לי גם תור לרופא עור, ואני גם אמור ללכת עם הילד
לרופא אף אוזן גרון כי הוא מחכה לתור הזה כבר הרבה מאוד
זמן. ממש באותן שעות מגיעים משולחי היקרות שהזמנתי באחת
המכירות השכונתיות, ואת כל זה אני חייב להספיק בכוחות עצמי,
כי אשתי לא יכולה להיעדר מהעבודה.

רגע... אני חייב לקנות קערה חדשה לליל הסדר כי הקודמת
כבר הצהיבה והחלידה, וכמובן 'רולר' חדש של צבע, כי בפעם
הקודמת לא שטפתי אותו מספיק טוב, ועכשיו אני חייב לצבוע
את התקרה של המטבח.

אני יכול לתת לכם את הרשימה המלאה, אבל נראה לי
שכבר הבנתם את הכיוון. המון המון משימות שצריכים להספיק,
חלקם ממש באותו הזמן ובמיקומים שונים, ואחרי שאסיים את
כל הרשימה, תוגש לידי אחת חדשה עם מגוון משימות חדשות
ומאתגרות לא פחות.

סתם שתדעו, שאני לא מתלונן. ברוך ה'! יש לי חבר שלמד
איתי בישיבה לפני כ-30 שנה, והיום יש לו הרבה מאוד זמן.
הוא לא ממחר, בליל הסדר הוא ממילא מתארח בבתי אחרים,
כפי שעשה כל שנה מאז ועד כה. אני מאחל לו שבשנה הבאה
גם הוא יהיה עסוק, לא פחות ממני! כשאני מגרש את ה'חריין'
למרור ומפלים של דמעות נשפכים מעיני הצרבות, אני מנצל
את ההזדמנות ומתפלל עליו מעומק הלב, שגם הוא יהיה עסוק
כמוני, שגם לו תהיה משפחה משלו. אמן ואמן!

הגה"ק מפיאסענצא זיע"א: "חג הפסח בחינת אהבה, לפי שהאדם מרגיש בעליל את כל מצוות הפסח, זהירויותיו ודקדוקיו, ומתוך חביבות ואהבה... רוצה הוא לכנוס כולו לחורים ולסדקים"

דפי ההלכה המבוקשים של הרב יצחק יעקב פוקס שליט"א, לחודש ניסן ולפסח

החובה, ומידת המאמץ המתבקשים לניקוי הבית לפסח -
ביראה, באהבה, בשמחה וברוגע

דברי הגאון הקדוש רבי קלונימוס קלמיש מפיאסענצא זיע"א באחד ממאמריו ב"חובת התלמידים: "קדושינו ז"ל אמרו, שחג הפסח בחינת אהבה, לפי שהאדם מרגיש בעליל את כל מצוות הפסח, זהירויותיו ודקדוקיו, ומתוך חביבות ואהבה, רץ בכל כוחו, הבן [והבת], לקיים מצוות האב... רוצה הוא לכנוס כל כולו לחורים ולסדקים, קופץ הוא על התנור, מכניע ודוחק עצמו אל תחת למיטה, כי הלב עורג ודעתו אינה מתקררת, ומעתה כמעט קשה לו כבר לדבר דברים שאינם מענייני הפסח, להגעיל הכלים, לקנות עוד מה על פסח... זהו כל דבוריו ומחשבותיו ובכולו שקוע הוא בהפסח".

כתב שו"ת הרדב"ז ג, תקמ"ו: "ומה שנהגו אמותינו מאז ומעולם להרבות בעסק זה יותר מן הנצרך באמת, על פי שאמרו במדרשות, כי חמץ בפסח "שאר שבעיטה" וכלה גרש יגרשנו מכל מבואותינו וסתרי לבנו ויחפשו בחורים ובסדקים". אכן, ערבי פסחים הינם ימים קדושים, בהם כל נפש יהודית מתעלה, בהתאם לדרגתה, "כי ידוע הדבר ואמת, שכל האדם נפעל כפי פעולותיו" (ספר החינוך מצווה ט"ז), ותוך כדי העמל, היגיעה והטרחה המרובה, חשים כולם בפועל, שיחד עם הניקיון הגשמי, בד בבד עם המירוק והקרצוף של הכלים, והחיפוש הבלתי-נלאה אחר כל פירור חמץ - מתנקה גם כן הנפש, ניקיון רוחני - "כבולעו כך פולטו".

"סוף מעשה במחשבה תחילה"

מן הראוי, לערוך רשימות מפורטות, לסדר הניקיונות החיוניים באמת לקראת הפסח, פירוט הקניות הנחוצות לחג, ותכנון של ביצוע המשימות השונות, בשיתוף פעולה, של בני הבית, באופן של "איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק", זאת, יחד עם שמירה על סדרי הלימוד הקבועים, בפרט בעת הזאת, בה עם ישראל זקוק ביותר לזכות לימוד התורה: ובכלל זה, הקפדה על אמירת תהלים היומית, לימוד דף היומי והלכה יומית וכו' לימודי המוסר והחסידות - תמידין כסדרם, כל אלה, יבטיחו בס"ד פסח כשר, ומלא שמחה של מצוה, במרץ בהתלהבות ובחיוניות, לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו.

ממשיכים להרבות בשמחה - באדר ובניסן

ראשית דבר, "ממשיכים בעבודה זו, של הריבוי בשמחה, (משנכנס אדר) מיום ליום, על ידי התחדשות השמחה מדרגות רבות, ובכל דרגה תגדל הכרת הטוב לבורא, ותתרבינה הנדיבות והאהבה". (דברי הגר"א דסלר זצ"ל ב"מכתב מאליהו" חלק ב עמ' 125) גם בחלוף ימי הפורים, כל ימי אדר ואף בחודש ניסן כדברי רש"י תענית כ"ט ע"א: "מרבם בשמחה" - בימי אדר וניסן שנעשו בהם ניסים לישראל פורים ופסח".

פסח תשפ"ד, מתקיים בעיצומה של תקופה, בה בארצנו הקדושה, מתקיימות לצערנו מילות ה"הגדה של פסח" כפשוטן: "בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו", ו"לא אחד בלבד ע[ו]ן[מד] עלינו לכלותינו... בעוונותינו הרבים, טרם זכינו שיתקיים בנו "לשנה הבאה בני חורין", אולם, ולמרות הכול גם ובפרט, בפסח דהשתא, בכל מקום שנסב לשולחן הסדר, ביניהם אחינו, אנשי הצפון שיסבו בדרום... אנשי הדרום שיסבו בצפון... גיבורי החיל, המוסרים נפשם על משמר עמנו וארצנו, שיסבו בשדות המערכה, כולנו נזעק בתחינה ובבקשה לבורא עולם, בעזרתך "אני ולא מלאך... אני ולא אחר" - אתה הקב"ה בכבודך ובעצמך, "שפוך חמתך אל הגויים... אשר בשמך לא קראו", ונתחזק כולנו יחד באמונה שלימה, כי אך ורק "הקדוש ברוך הוא מצילנו מידם" - "כי לא ייטוש ד' עמו ונחלתו לא יעזוב" ו"לשנה הבאה בירושלים הבנויה" - נזכה להקריב את הפסח כהלכתו, בעליה לרגל ובשמחת החג השלימה, בביאת גואל צדק, במהרה.

בדפי ההלכה המוגשים בפניכם, בס"ד, הוספות רבות, הדרכה והנחיות לקיום פסח תשפ"ד כהלכתו, כולל דרישות ההלכה לניקיון הבית לאחר עוד חודש העיבור עם חמץ... הכנת המטבח מכשיריו וכליו. פירוט המוצרים, המאכלים, התרופות ותכשירי הניקוי והקוסמטיקה (כולל חברות בכשרות למהדרין שנוספו לקראת תשפ"ד), דיני בדיקה, ביעור ביטול ומכירת החמץ, ידיעות נחוצות אודות "מצות ללא גלוטן" ודיני "מצה שרויה", "קטניות", עריכת ליל הסדר כהלכתו - ככל חוקותיו ומשפטיו, דיני יום טוב, חול המועד שמחת החג והלכות "חמץ שעבר עליו הפסח" - ההלכות כולן, על פי שיטות ומנהגי העדות השונות - יחד שבטי ישראל.

לבישת סינר של נשים על ידי גבר

והכנת הבית לפסח בימינו נראה, כי נתפסנו בימינו במלכודת. אמנם, הבית המודרני הממוצע, גדול יותר מאשר בעבר, רהיטים, כלים ובגדים למכביר ממלאים את הבית, אבל, מאידך, המרצפות עשויות כיום מאבן, ולא כבעבר כאשר רצפת העץ או העפר דרשה קרצוף וניקיון יסודי, בכל חריץ וסדק, הארונות והשולחנות מצופים בלכה או בפורמייקה שלא כבעבר, שהיו עשויים מעץ גלמי, עובדה שדרשה לקראת הפסח, גירוד וקרצוף ולעיתים אף שיוף, בכדי להבטיח שאף פירור אוכל לא נותר בסדקים.

בימינו, לרשות עקרת הבית עומדים מכשירי וחומרי ניקיון שלא היו מצויים בעבר [שואב אבק ומפשירי שומנים]. למרות כל זאת, הלחץ והמתח המלווים את עבודות ניקיון הפסח, הגיעו לדרגות בלתי הכרחיות ואף מיותרות... עקרת הבית הופכת להיות פקעת עצבים ואינה מסוגלת ליהנות משמחת יום טוב של הפסח, ומתקשה להשתתף במצוות ובחובותם בליל הסדר...

ומכיוון שעל האישה להגיע לליל הסדר נינוחה וערנית, כדי לקיים מצוותיה עם כל שאר בני המשפחה, על כן ברור שביצוע החובות של ערב הפסח, צריך להיות מחושב ביחס לחובות החג עצמו. אין לבטל מנהגים שהועברו בכלל ישראל מדור לדור, אך ישנם הנהגות שונות שנשים לקחו על עצמן כיום, שאינם המשך למסורת ולמנהגים מדורות עברו, לדוגמא, אם אדם אינו מוכר את החמץ שברשותו, כמובן שהוא חייב לנקות היטב את כל כליו ולבדקם מכל חמץ שנשאר עליהם, או לפסול את החמץ בחומרים חריפים מלהיות ראוי למאכל, כפי תקנת חכמים שחייבו בדיקת חמץ וביעורו, [שהרי אינו מוכר חמץ, וכשישתמש אחרי הפסח, במעבד מזון, בתנור ובתבניות שלא נוקו לחלוטין, יעבור באיסור חמץ שעבר עליו הפסח, שאסור אפילו בפחות מכזית באכילה ובהנאה]. אבל אם החמץ נמכר, כמו שנוהגים כולם כיום, אם כן, אין הכרחי כבר קרצוף הסירים המחבתות, הצלחות וכדומה, אשר ממילא מאוחסנים בארונות סגורים, צריך לדעת כי בחומרות אלו, יש סכנה גדולה לגרימת קולות רבות, ולעיתים אף לביטול מצוות היום - חיובים מן התורה ומדרבנן, שהנשים חייבות בהן בפסח כמו האנשים, ובמיוחד בשולחן הסדר.

דיעות יסודיות ובסיסיות לכל הבא להכין ביתו לקראת הפסח

מהו "חמץ" ?

כל המכיל את אחד מחמשת מיני דגן: חיטים, שעורים, כוסמין, שיפון ושיבולת שועל. באנגלית: wheat, barley, spelt, rye and oats ברוסית: פֶּשְׁנִיצָה, יֶטְצְמִין, פּוֹלְבָה, רוֹז, גֶּרְקוֹלֶס בספרדית: טְרִיגו, סוֹדָה, אֶסְפֶּלְטָה, סֶנְטוֹ, אֶמְנָה ובהונגרית: בּוֹז'ה, ערפה, טונקוה בּוֹז'ה, הוידנה, זֶאָב

כמו כן, כשמופיעים ברשימת הרכיבים, הדברים הבאים: 1. "עמילנים" [-סתם, ללא פירוט: "עמילן תירס", "עמילן תפוחי אדמה" וכדומה] 2. "דגנים" 3. "לתת" 4. "דקסטרז" 5. "גלוטן". - המזון מכיל חמץ.

דוגמאות לחמץ גמור - סולת, קוסקוס, בורגול, גרנולה, בירה,

בנים ובעלים שמלאם ליבם להשתלב בעבודת הבית וניקיונו לפסח, ואף "טומנים ידם בצלחות" ובסירים - רשאים לחגור סינר הנמצא במטבח, אף שבדרך כלל נחגר על ידי אמותיהם או נשותיהם, שכבר כתב "דרכי תשובה" (יו"ד קפ"ב, י"ג) בשם המהריק"ש שמלבוש השווה בצורתו לאנשים ולנשים - אין בו איסור "לא ילבש" וכן כתבו לעניין לבישת סינר על ידי איש בשערים מצוינים בהלכה ה, עמ' קס"ח ושו"ת ישכיל עבדי ה יו"ד, כ. ואכן, בשו"ת רבבות אפרים ד, רי"ב שאין הסינר נועד ליופי ולקישוט, אלא למנוע לכלוך והרטבת הבגדים. ואף שבדרך כלל בבית, הסינר בגד של אישה, כתב ידי"נ הרב אלחנן נפתלי פרינץ שליט"א בשו"ת אבני חפץ ז, ק"ל: "רבים הגברים המסייעים בעבודת המטבח בכלל, ובבישולים בפרט, במיוחד כשבאים אורחים, ובוודאי בערבי פסחים, ולא ניתן לומר שהניקיונות והבישולים, רק בטבע הנשים"

ניקיונות בערבי שבתות שלפני הפסח

העושה מלאכת קבע בערב שבת מזמן מנחה קטנה ומעלה אינו רואה סימן ברכה, פרט למלאכות המותרות אף לאחר מכן, כגון לכבוד שבת (שו"ע רנ"א, ט"ו מ"ב וכה"ח). זמן "מנחה קטנה", בערבי השבתות שלפני פסח תשפ"ד - "שמיני" - 4:23 - "תזריע" - 4:25 "מצורע" "שבת הגדול" - 4:27

הלכה למעשה: נראה כיון ש"מלאכות ארעי שאין בהן שיהוי" [שאין נמשכים בעשייתן מבלי לשים לב לזמן] - מותרות. מסתבר שניקוי וסידור ארונות וקיפול בגדים, שאיבת אבק, שטיפת כלים, משחקים וחפצים - מותרים. ובתנאי, שישאר זמן מספיק להתארגן ולהיכנס לשבת בזמן כראוי, אבל צביעה, כיבוס וילונות ומפות וכדומה, תיקוני רהיטים ופירוק מכשירים חשמליים וחיבורם מחדש בפרט בעזרת מכשור מקצועי - נחשבות מלאכות קבע, ואסורות, מזמן מנחה קטנה, אף שהן לקראת הפסח.

הערה: כתב בספר "פסקי תשובות": "על ידי נוכרי, לא מצאנו לאסור עשיית מלאכה מכל סוג שהיא, עד כניסת השבת ממש, ובלבד שישאירו הבית נקי ומסודר כראוי לכבוד השבת.

ניקוי הבית לפסח על ידי שאינם יהודים

נוכרי אף שאינו יכול לשמש כשליח לבדיקת חמץ עבור ישראל, אבל אם תפקידו לעסוק בניקוי הבית ואף מקבל שכר על עבודתו זו - נאמן הוא על הניקיון, כיון "דאמנאקיותא קפדי" [מקפידים הם למלא תפקידם ולנקות באופן הנדרש מהם]. ואת הבדיקה, יעשו בעלי הבית. אבל יש להימנע מלתת לנוכרי לשרוף עבור ישראל את החמץ (ראה משנ"ב תלב, ח ותמו, ז ושער הציון). ואכן, כל ענייני פסח לא ייעשו על ידי גוי (מ"ב תסז, פח בשם ספר התניא ועי' שם בפמ"ג א"א, לז).

שמירת הכוחות לליל הסדר ולחג החרות

מדברי מרן הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל בנוגע לניקוי

ב. איסור הנאה - "ולא יאכל חמץ" (שמות י"ג, ג). דוגמאות:
 1. אסור להאכיל חמץ לבעלי חיים (תרנגולים, כלב, תוכי, דגים)
 2. אסור להשתמש בדבק חמץ - דבק שקדים. 3. תמונות נוי המכילות חיטה חנוטה, פסטה. יש להטמין בארון. 4. מניות בחברות המייצרות ויסקי או בירה יש למכור לגוי לפסח. (שו"ת מנחת יצחק ח"א) 5. בעל מכולת אסור לקבל תשלום בפסח על חמץ שמכר לפני החג והחמץ קיים (עובדים זרים שקנו בהקפה, חמץ לימי הפסח, ומעבידם בא לפרוע במועד) משום חילופי חמץ - שו"ע תנ ושו"ת שבט הקהתי ב, קעד. 6. אסור להריח בפסח פת של גוי שמא יבוא לאוכלו - שו"ע תמ"ג, ב ורמ"א, הגר מעל מאפיה של גויים, אל יריח בריח הפת בכוונה ליהנות - שו"ת מהרש"ם. ומרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל בדרכו לכותל המערבי, בעוברם ליד דוכני פיתות בני ישמעאל, ביקש תמיד לעבור לצידה השני של הדרך.
 ג. לא יראה - "ולא יראה לך שאר" (דברים ט"ז, ד) אסור שייראה בפסח חמץ השייך לך (פרט לנמכר לגוי).
 ד. בל ימצא - "שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם" (שמות י"ב, י"ט). דוגמאות: 1. אסור שיהיה חמץ שייך לישראל בפסח, אפילו נמצא בתיק בבדיעם ואפילו במקום העבודה, בשולחן או ארונית השייכים לו. 2. בבית משותף כששכן שאינו שומר מצוות עלול להניח בפח האשפה בפסח חמץ. יש לומר גילוי דעת בערב פסח: "אין אנו מעוניינים שחצרנו תזכה לנו בחמץ שיונח בו בפסח" (הגרש"ז אויערבך והגר"ע יוסף זצ"ל). 3. הרואה חמץ במקום ציבורי או במקום הפקר לא ירימנו, ואם החמץ מהוה מכשול, יש לסלקו ברגל או במקל, שאם ירימנו - יזכה בו ויעבור בבל ימצא (שו"ת הריב"ש סי' מתא הובא בביה"ל תמו).
 4. המתארחים במלון או טסים בחברת טיסה שמגישים חמץ עליהם להצהיר, שמשלמים עבור הלינה והטיסה ולא עבור המזון שלרשותם. ה. "תשביתו שאור מבתיכם" (שמות י"ב, ט"ו). כדי שלא להיכשל חלילה באיסורים הנ"ל ולקיים מצות "תשביתו" כהלכתה, מקיים עם ישראל, בפועל, בדיקה, ביעור, ביטול ומכירת החמץ - כמפורט בהרחבה להלן.

ויסקי, שקדי מרק, דברי מאפה, מציות, קרקרים, ופלות, בייג'ל וחטיפים מחמשת מיני דגן, שמרי בירה, ביסלי, ממתקים מלאכותיים (סורביטול, אספרייטים) פרט לסוכרלוז, ויטמין E מקורי, תחליפי קפה, וכן רוב רובם של סוגי הוודקה ובפרט "וודקה אבסולוט" - כל אלו חמץ גמור. לשאלת רבים: "לציטין" וכן "לפתית" כיום, אינם חמץ, מפני שאינם מופקים מחיטה אלא רק מסויה ומרכיבי שמן חמניות על כן אינם חמץ

מצרכי מזון בהכשר "בד"צ העדה החרדית" שאינם מכילים חמץ כלל, כל ימות השנה

אבקות אפיה, אגוזים - כל הסוגים, אורז, אינסטנט פודינג - כל הטעמים, במבה, ג'לי, גריסי פנינה [נאמר לי ע"י רבני מחלקת הכשרות בבד"צ העדה החרדית, שבתהליך הקילוף והשיוף של השעורה להפוך ל"גריסי פנינה" בכל השלבים, אין כלל הימצאות של מים], דבש, דגים טריים, דייסת קורנפלור לתינוקות (מיועדת לאלרגיים לגלוטן), חומץ, חרדל, חילבה (גרגרנית), סוכריות ומקלוני טופי (כל הסוגים), טחינה, יין מיקבי הארץ, מיוז, מרגרנה, סוכר וניל, סילאן, קטשופ, קפה נמס ומגורען, קקאו, קצפת ריץ, ריבות, שוקולית, שמרים טריים ויבשים, שלגוני קרח, תה.

על כן, אין כל צורך, אף למחמירים, להוציא מהבית את כל המוצרים הנ"ל ולהשליכם לאשפה, כדאי תמיד לזכור, שקיים בתורתנו איסור "בל תשחית"!! ולאחר ניקוי חיצוני ניתן לשומרם בארון נעול בפסח. אין צורך, ואף אינם נכללים במכירת החמץ - מוכרים אך ורק חמץ!

כמובן שכל מוצר שאין עליו כשרות לפסח למהדרין אין צורכים בפסח, גם אם אינו מכיל חמץ!!!

כיצד נאסר עלינו החמץ - חמישה ציונים נאמרו לעניין איסור חמץ בתורה

א. איסור אכילה - "כל אכל חמץ ונכרתה הנפש ההיא מישראל" (שמות י"ב, ט"ו) באכילת כזית ובמזיד.

להתחיל את היום ברגל ימין
 חוויה ראשית אחי יום אצלך בחייו

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
 הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
 המייל היומי של 'דרשו'

בבא מציעא דף מז

מדוע סירב הגאון רבי יצחק אלחנן לערוך חופה בתוך בית המדרש?

לאפוקי חצי רימון וחצי אגוז

רבתי, פרשה י"א) שהמצוות דומות לאגוז, בכמה אנפין, ואחד מהם הוא ש'כל הפירות יכול אדם ליטול מהם מתוך השק ואין חבריהם מרגישים, בין תמרים בין תותים בין תאנים; אבל האגוז כיון שאתה נותן ידיך ונוטל מהם מעט, כולם מתרעמים ומרגישים. כך הם ישראל, איש אחד חוטא וכולם מרגישים'.
ואנחנו, אמר רבי יצחק אלחנן, יכולים לקחת את המדרש הזה גם לענייננו, ולומר שכמו שהאגוזים מכל הגדלים והסוגים כאשר הם מונחים יחדיו בערימה אחת, והינך נוטל אגוז אחד, ולא משנה באיזה גודל, גם אם יהיה זה האגוז הקטן ביותר, כל הערימה עלולה להתמוטט, כמו שאומר המדרש, כך יש מהמצוות שהן דאורייתא, ויש דרבנן, ויש מנהגים, אבל ברגע שאתה מוציא מנהג אחד החוצה, כל הערימה מתפרקת. ולכן חובה גדולה מוטלת עלינו לשמור ולשמר גם את המנהג הקטן ביותר.
(שמחה בבית עמ' קצב)

בחודש אדר"א' תשס"ה התפרסם שפורקי-עול באמריקה החליטו לשנות את צורת המציצה בפה בברית המילה, מציצה המקובלת מדורי דורות. מרן הגר"ש אלישיב יצא אז במכתב חריף נגדם, ובתוך הדברים שמעתי - מספר הגר"י זילברשטיין שליט"א - שסיפר סיפור מופלא על רבי יצחק אלחנן. סיפור זה היה בפיו של בעל ה'דבר אברהם', שסיפר שהגאון רבי יצחק אלחנן הוזמן פעם לסדר חופה וקידושין, והיה היום ההוא גשום מאוד, ומטרות עוז ירדו ללא הפסקה. פנו המחותרים אל הגאון וביקשו ממנו לסדר את החופה בתוך בית המדרש, ולא תחת כיפת השמים, כדי שבגדיהם החדשים והיקרים לא יירטבו. הגאון סירב להיענות לבקשה, ולמרות תחנוניהם והפצרותיהם של בני המשפחה, וגם של החתן והכלה, התעקש לעשות את החופה דווקא תחת כיפת השמים, והסביר את פשר עקשנותו:
על הפסוק 'אל גינת אגוז ירדתי', נאמר במדרש (פסיקתא

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

מיהו האדם שכולם צריכים לברך על נס שנעשה לו?

אחרים, וצריך כל אדם לברך בראותו את מקום הנס, למרות שנעשה רק לאנשים בודדים.

ויתכן, שכל אדם שהתקדש שם שמים על ידו, כגון בעלי הנסים הנ"ל, נחשב כרַבֵּם של כל ישראל, וצריכים לברך בכל מקום שנעשה לו נס, אף אם נעשה לאחר שהתקדש שם שמים על ידו, כדין תלמיד במקום שנעשה נס לרבו [ראה תקציר לאתמול].

[שו"ע ריח, ז, משנ"ב כג-כה, וביה"ל ד"ה על, ד"ה לפיכך]

הרואה מקום שנעשה בו נס לאדם המפורסם בכל ישראל לראש ולשליט, או לשר הצבא של מלך ישראל, וכדומה - ויש אומרים: שהיה שליח של כל ישראל לאיזה ענין - מברך: "ברוך שעשה נס לפלוני במקום הזה". ובימינו, שישראל פזורים בארבע כנפות הארץ, אין אדם כזה בנמצא, ולכן אין ברכה זו נוהגת כיום.

וכן נס שהתקדש בו שם שמים, כגון הצלת דניאל מגוב האריות, או הצלת חנניה מישאל ועזריה מכבשן האש, חשוב הוא יותר מנסים

אילו ברכות מברכים בראיית נציב המלח של אשת לוט?

הצדיקים", על כך שזכר הקב"ה את אברהם אבינו, ובזכות זו ניצל לוט, ככתוב: "וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהֶפְכָּה". ונס זה נחשב שלא כדרך הטבע, משום שבאותה שעה שאשתו של לוט הפכה לנציב מלח, כבר החלה במידה מסוימת הפיכת סדום, ואף על פי כן ניצל לוט. ואומרים על אברהם "הצדיקים" בלשון רבים, משום שְׁרַבֵּים - עם ישראל - קיימים מכוחו ובזכותו.

[שו"ע ריח, ח, משנ"ב כו ויח, ושעה"צ כב; ב"מ דרשו, 13-14]

הרואה את נציב המלח של אשת לוט, ככתוב בפרשת וירא: "וַתֵּבֵט אֶשְׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו וַתְּהִי נְצִיב מֶלַח", צריך לברך "ברוך... דיין האמת". והגם שבדרך כלל שאין מברכים ברכה זו על דין שמים שנעשה לגוי, יתכן שבנדוננו הברכה היא על כך שלא הועילה זכותו של אברהם להצילה, אשר זה מורה על חומרת הדין של דיין האמת.

כמו כן, בשעה שרואה את נציב המלח, מברך: "ברוך... זוכר

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

האם מברכים 'זוכר הצדיקים' בראיית קברו של לוט?

שעל אותה שעה אמר לו המלאך: "המַלְטָה עַל נַפְשְׁךָ אֶל תְּבִיט אַחֲרַיךָ", ואשת לוט לא צייתה לדבריו והפכה למלח, ולוט שלא עבר על דבריו ניצל אז בזכות אברהם. ואם כן, במקום זה ניכר הנס של הצלת לוט על ידי זכירת אברהם, ולכן יש לְשַׁבַּח בו על נס זה. וכשרואה את קבר לוט, אין זה נחשב למקום בו ניכר נס הצלתו, ואין לברך שם. [משנ"ב ריח, כח, ושעה"צ כג]

את ברכת 'זוכר הצדיקים' הנ"ל מברכים דווקא בראיית מקום נציב המלח, משום שבמקום זה בו הפכה אשת לוט לנציב מלח בעוון הבטתה בהפכת סדום, בודאי שָׁרְתָהּ אז מידת הדין בכל תוקפה, ועם זאת, ניצל לוט בזכות אברהם אבינו. וטעם נוסף לדבר: אם נחפוץ לדעת את מקום מנוסתו של לוט מסדום, שזהו המקום שבו נעשה נס הצלתו, נוכל לדעת זאת לפי מקום נציב המלח, שבו עמדו לוט ואשתו בהחפזם לנוס מסדום,

* הניצל מסכנה על ידי נס, דהיינו בדרך לא טבעית - כששב למקום שבו נעשה לו הנס לאחר חלוף יותר משלושים יום - מברך: "שעשה לי נס במקום הזה".
* הרואה מקום שנעשה בו נס לאביו, מברך "שעשה נס לאבי". ונכד, יאמר: "לאבותי", או: "לאבי אבי", "לאבי אמי". ושני נכדים המברכים יחד - יאמרו "לאבותינו".
* מי שנעשו לו נסים במספר מקומות - בכל פעם שמברך "שעשה לי נס במקום הזה", יכלול בברכתו את כל המקומות, אך יזכיר תחילה את המקום שעומד בו.

אתמול
למדנו

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מברכים על מאכל המסוכן לבריאות?

אפילו על 'משהו'. וכמו כן, אם בכמות של 'כזית', המחייבת בברכה אחרונה, אין סכנה לבריאותו - וכגון אדם החולה בסכרת, ומצבו כה חמור עד שאכילת כמות גדולה מעוגה שיש בה סוכר מסוכנת עבורו, אך באכילת כזית אין כל סכנה עבורו - עליו לברך גם ברכה אחרונה על הכזית הראשון שאכל.

[בו"מ דרשו קצו, 5]

האוכל במזיד מאכל שאף מעט ממנו מסוכן לבריאותו - למרות שהמאכל מצד עצמו מותר באכילה, אינו רשאי לברך עליו, כיון שאסור לאדם לעשות מעשים המסוכנים לבריאותו, והרי זה עובר עבירה באכילתו, וברכתו היא 'ניאוץ', כאמור לעיל לענין האוכל מאכל האסור באכילה מצד עצמו. אולם, אם בטעימת 'משהו' מהמאכל אין חשש לבריאותו, עליו לברך ברכה ראשונה לפני אכילתו, שהרי ברכה ראשונה מברכים